

Regeringens proposition

1980/81: 128

om vissa företag inom Statsföretagsgruppen

beslutad den 19 februari 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

NILS G. ÅSLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Statsföretag AB får kapitaltillskott för att täcka förluster och genomföra investeringar i vissa av dotterbolagen.

För att täcka förluster hos Luossavaara-Kiirunavaara AB för åren 1980 och 1981 föreslås att Statsföretag får ett kapitaltillskott på 1 090 milj. kr.

I propositionen föreslås vidare att Statsföretag får ett kapitaltillskott på totalt 350 milj. kr. för att täcka förluster under åren 1980–1983 hos Uddcomb Sweden AB och genomföra en avveckling av kärnkraftsprogrammet samt investera i viss ny verksamhet.

För att genomföra en investering i brytning av kopparmalm i Viscariagruvan föreslås Statsföretag få ett kapitaltillskott på 50 milj. kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-02-19

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Åsling

Proposition om vissa företag inom Statsföretagsgruppen

1 Inledning

I prop. 1979/80: 79 om kapitaltillskott till Statsföretagsgruppen, m. m. redovisade jag min syn på villkoren för statliga kapitaltillskott till Statsföretag AB. Jag framhöll därvid att tillskotten i princip bör begränsas till nyemissioner. Samtidigt påpekade jag att undantag bör göras för Uddcomb Sweden AB (Uddcomb) och Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) eftersom samhället har ett särskilt ansvar för dessa företag.

I enlighet med detta synsätt beslöt riksdagen våren 1980 (prop. 1979/80: 79, NU 1979/80: 72, rskr 1979/80: 380) om medelstillskott till Statsföretag för LKAB om 640 milj. kr., varav 440 milj. kr. var avsett att täcka 1979 års förlust och 200 milj. kr. var avsett att förstärka LKAB:s egna kapital. Detta beslut var en följd av riksdagsbeslutet våren 1979 (prop. 1978/79: 87, NU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 240) om att staten skulle lämna Statsföretag ett tillskott av 700 milj. kr. för att genomföra en finansiell rekonstruktion av LKAB. Vid samma tillfälle uttalade riksdagen också att LKAB skulle få möjlighet att under åren 1979–1981 erhålla ett statligt lån för rekonstruktionsändamål på högst 1 100 milj. kr. i syfte att täcka förluster som kan uppstå under vart och ett av verksamhetsåren 1979, 1980 och 1981.

Dessutom beviljade riksdagen åren 1978 och 1979 särskilda anslag på resp. 200 milj. kr. och 135 milj. kr. för att upprätthålla sysselsättningen vid LKAB (prop. 1977/78: 96, NU 1977/78: 50, rskr 1977/78: 225 och prop. 1978/79: 87, NU 1978/79: 42, rskr 1978/79: 326).

Riksdagen beslöt våren 1979 (prop. 1978/79: 104, NU 1978/79: 32, rskr 1978/79: 241) och våren 1980 (prop. 1979/80: 79, NU 1979/80: 37, rskr 1979/80: 288) om finansiellt stöd till Uddcomb genom att statliga tillskott om sammanlagt 150,3 milj. kr. ställdes till Statsföretags förfogande för förlusttäckning m. m. i Uddcomb för åren 1978 och 1979.

Statsföretag har i skrivelse den 4 februari 1981 till regeringen hemställt om statliga medelstillskott för att täcka drifts- och kapitalkostnader om totalt 1 100 milj. kr. under åren 1980 och 1981 i LKAB och kostnaderna för nedläggning av viss verksamhet och utveckling av ny verksamhet under åren 1980–1983 i Uddcomb om sammanlagt 350 milj. kr. Statsföretag har vidare hemställt om ett tillskott på 50 milj. kr. för finansiering av en investering i brytning av kopparmalm i Viscariagruvan.

2 Statsföretagsgruppens ekonomiska utveckling under åren 1980 och 1981

Statsföretagsgruppens resultatåterhämtning från bottenåren 1977 och 1978 fortsatte under år 1980 men beräknas stagnera under år 1981. Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader samt statliga tillskott bedöms för år 1980 till ca 260 milj. kr. och för år 1981 till ungefär samma belopp. Prognoserna gäller under förutsättning att staten täcker förlusterna i LKAB och Uddcomb.

Enligt Statsföretags prognos för verksamheten under åren 1981 och 1982 kommer resultatet att starkt påverkas av den pågående konjunkturförsvagningen. Denna får betydande genomslagskraft i framför allt de råvaruproducerande företagen, t. ex. LKAB, Berol Kemi AB och AB Statens Skogsindustrier (ASSI). Trots detta räknar Statsföretag med en viss försäljningsökning räknat i volym beroende bl. a. på att nya anläggningar inom Beroxo AB och ASSI tas i drift. Försäljningsintäkterna för gruppen beräknas öka från 14 160 milj. kr. år 1980 till 16 055 milj. kr. år 1981, varav ca 50 % avser försäljning på utländska marknader.

Jag vill betona att Statsföretags prognos beträffande resultatutvecklingen bygger på vissa förutsättningar som snabbt kan ändras. Vissa av dotterbolagen är så stora att eventuella negativa avvikelser i prognoserna slår hårt när det gäller det sammantagna resultatet för Statsföretagsgruppen. Dessa företag är framför allt basindustriföretagen LKAB, ASSI, Berol Kemi och Beroxo. Speciellt för ASSI, där förlust är prognostiserad för år 1981, är riskerna för snabba omkastningar stora. Även i Beroxo förutses en kraftig förlust för år 1981. De båda sistnämnda företagen beräknas tillsammans svara för en förlust under år 1981 på ca 200 milj. kr.

Statsföretagsgruppens sammanlagda investeringar i anläggningar under åren 1981 och 1982 beräknas uppgå till ca 3,5 miljarder kr., varav den dominerande delen avser redan beslutade investeringar i ASSI och LKAB.

För att finansiera gruppens investeringar i anläggningar och lager krävs en omfattande långsiktig upplåning eftersom gruppens resultat inte medger intern finansiering i tillfredsställande utsträckning. Självfinansieringsgraden beräknas till ca 30 % år 1980. Statsföretagsgruppens soliditet inkl. beräknade statliga tillskott bedöms till ca 30 % vid utgången av år 1980.

Den nu aktuella prognosen pekar på en påtaglig försvagning i gruppens och moderbolagets likviditetssituation. I stället för att som tidigare ha en likviditetsbuffert av sådan storlek att moderbolaget har kunnat uppträda som långivare inom gruppen måste nu dotterbolagen skaffa sig egen lånekapacitet. Utlåningen till de förlustbringande företagen Beroxo och LKAB från Statsföretag är mycket kraftig och uppgick den 31 december 1980 till ca 1 100 milj. kr.

Likviditetssituationen och det begränsade utrymme Statsföretag har att ytterligare öka sin externa upplåning medför stora krav på Statsföretag att på olika sätt skaffa erforderligt kapital. Statsföretagsgruppens planerade investeringar och väntade ekonomiska utveckling under de närmaste åren bygger på att statliga tillskott för att främst täcka förluster i LKAB erhålls. Det är i rådande statsfinansiella läge nödvändigt att sådana tillskott begränsas. Förlusterna i LKAB ser emellertid ut att bli så stora att det är helt omöjligt för Statsföretag att täcka dem.

Jag kommer i det följande att ta upp vissa frågor om kapitaltillskott till Statsföretag. Jag bedömer att det skall vara möjligt för Statsföretag att med kraftfulla insatser kunna svara för erforderligt behov av rörelsekapital i övrigt för gruppen under de närmaste åren. Exempel på åtgärder som kan komma att bli nödvändiga för att frigöra kapital är utnyttjande av möjligheten till ökade koncernbidrag och avyttring av företag eller andra tillgångar.

3 Medelstillskott till LKAB

De statliga insatserna i LKAB har varit betydande under de senare åren av 1970-talet. Lågkonjunkturen inom Västeuropas stålindustri i mitten av 1970-talet drabbade LKAB mycket hårt. Försäljningen av malm minskade kraftigt. Förlusterna blev mycket stora. LKAB:s konkurrenskraft har också försämrats på grund av ett högre kostnadsläge jämfört med andra järnmalmsleverantörer. Stora dagbrottsgruvor med lägre brytningskostnader har öppnats i Brasilien och Australien. Världshandeln har ökat på grund av lägre kostnader för sjöfrakter. Leveranserna från Brasilien och Australien svarar nu för en allt större andel av världshandeln med järnmalm. LKAB:s malmer är vidare till stor del fosforrika. Marknaden för högfosformalmer minskar successivt till följd av övergång till andra framställningsprocesser.

Den nuvarande lågkonjunkturen inom Europas stålindustri har lett till ytterligare förluster för LKAB. Statsföretag har därför begärt ett statligt tillskott för att täcka drifts- och kapitalkostnader i LKAB för år 1980 med 350 milj. kr. och för år 1981 med 750 milj. kr. LKAB har till industridepartementet överlämnat en redogörelse över företagets finansiella utveckling. Av handlingarna framgår i huvudsak följande.

Det svåra marknadsläget under åren 1977 och 1978 följdes av en succes-

siv uppgång i leveranserna. Under första halvåret 1980 låg leveranserna på en tillfredsställande hög nivå. Malmpriserna i US-dollar hade höjts med 25–30 % över 1979 års nivå. Under sommaren 1980 försämrades den europeiska stålkonjunkturen drastiskt. För LKAB har detta inneburit en kraftig minskning av malmleveranserna. Dessa uppgick under år 1980 till ca 21 milj. ton, vilket är ca 5 milj. ton lägre än företagets tidigare prognoser och ca 6 milj. ton lägre än 1979 års leveranser som var 26,7 milj. ton. Malmlagren uppgick vid 1980 års utgång till knappt 7 milj. ton. Utvecklingen har lett till att resultatet försämrats jämfört med tidigare bedömningar och förlusten för år 1980 beräknas enligt det preliminära bokslutet uppgå till 340 milj. kr. efter finansnetto och fastighetsskatt.

De dåliga marknadsförutsättningarna bedöms bli bestående under år 1981. Detta har medfört att LKAB baserat sin planering för år 1981 på en antagen leveranskvantitet av 20,5 milj. ton. Om priserna antas bli oförändrade medan produktionskostnaderna samtidigt ökar på grund av en fortgående inflation kommer resultatet under år 1981 ytterligare att försämrats. Enligt företagets budgetförslag skulle förlusten efter finansnetto och fastighetsskatt komma att uppgå till 750 milj. kr. En betydande del av försämringen beror på att ränteunderskottet ökar snabbt till följd av ökad upplåning för finansiering av pågående investeringsprogram och för finansiering av rörelseunderskotten. Enligt LKAB kan en ytterligare resultatförsämring inte uteslutas om marknadsförhållandena skulle ytterligare försämrats.

Resultatutvecklingen framgår av följande sammanställning.

Resultatutveckling för LKAB-koncernen (milj. kr.)

	prel. bokslut 1980	budget 1981
Rörelsens intäkter	2 310	2 255
Rörelsens kostnader	-2 155	-2 365
Planenliga avskrivningar	- 255	- 295
Finansnetto	- 220	- 325
Fastighetsskatter	- 20	- 20
Resultat efter avskrivningar, finansnetto och fastighetsskatter	- 340	- 750

Inom företaget görs stora ansträngningar för att effektivisera verksamheten och minska kostnaderna. Som ett resultat av detta arbete kan nämnas att antalet personer inom järnmalmsverksamheten har minskat med 1 400 sedan år 1976. Detta har dock inte varit tillräckligt för att kompensera löneökningarna. Inom exempelvis energi- och materialförbrukningen har stora besparingar gjorts. Effektiviseringsprogrammen fortsätter inom alla delar av företaget.

Antalet anställda inom järnmalmsrörelsen uppgår till ca 6 800 personer, varav inom Kirunarörelsen 4 450, Malmbergsrörelsen 2 100 och regionkontoret ca 250 personer.

En stor del av LKAB:s kostnader utgörs av avgifter för att transportera malmen till Narvik och Luleå. Transport- och hanteringskostnaderna är ett av områdena där LKAB ser möjligheter till betydande kostnadssänkningar. Kostnaderna för malmtransporterna regleras i fraktavtal med Norska Statsbaner och statens järnvägar (SJ). De totala avgifterna för järnvägs-transporter uppgick för år 1979 till 692 milj. kr. och för år 1980 till 697 milj. kr. Det nuvarande fraktavtalet mellan LKAB och SJ gäller för åren 1979–1985. Vid sidan av fraktavtalet har LKAB och SJ träffat en separat överenskommelse om upprättande av ett åtgärdsprogram för rationalisering och effektivisering av malmtransporten och hanteringen i anslutning till denna. Avtalet innebär att LKAB varje år ställer medel till SJ:s förfogande för rationaliseringsåtgärder vilka skall leda till lägre fraktkostnader.

Ett grundläggande mål vid planeringsarbetet inför år 1981 har varit att minimera kassautflödet. Samtidigt har LKAB:s ledning den bestämda ambitionen att inte låta den nuvarande situationen långsiktigt skada företaget. Detta har bl. a. medfört att utvecklingsinsatser, t. ex. prospekteringsverksamhet avseende andra mineral än järnmalm, har bibehållits i oförändrad omfattning. Vidare har den nödvändiga produktionsminskningen förutsatts ske genom tillfälliga driftsstopp och inte genom uppsägningar. Företaget har bedömt det nödvändigt att behålla en intakt produktionsorganisation inför väntad efterfrågeökning efter år 1981.

En minimering av kassautflödet kräver också stor återhållsamhet med att sätta igång nya investeringsprojekt och att LKAB måste undvika att ytterligare bygga upp malmlagren. Trots en restriktiv investeringspolitik beräknas investeringsutbetalningarna under år 1981 komma att uppgå till ca 450 milj. kr., varav den dominerande delen avser redan beslutade investeringar. I denna summa ingår inte kostnader för Viscariaprojektet.

Med hänsyn till den ogynnsamma resultatutvecklingen har LKAB påbörjat ett utredningsarbete med syfte att undersöka företagets utvecklingsmöjligheter på sikt. Utredningen är en uppföljning och omarbetning av den utredning som genomfördes år 1978 Strukturutredning LKAB 1978. Den pågående utredningen skall besvara bl. a. frågan under vilka förutsättningar LKAB har möjlighet att bedriva en företagsekonomiskt lönsam järnmalmsbrytning. Utredningen skall också studera olika åtgärder som behövs för att förbättra företagets konkurrenskraft och den finansiella situationen. Utredningsarbetet beräknas vara avslutat under våren 1981.

LKAB:s förlusttäckningsbehov uppgår enligt det preliminära bokslutet till 340 milj. kr. för år 1980 och enligt företagets budget till 750 milj. kr. för år 1981. Statsföretag hemställer om att staten skall ge LKAB kapitaltillskott för att täcka drifts- och kapitalkostnader för åren 1980 och 1981. LKAB påpekar att ytterligare förlusttäckning kan bli nödvändig om marknadsförutsättningarna skulle komma att utvecklas väsentligt ogynnsammare under år 1981 än vad företaget antagit. På grund av förlusttäckningens storlek är det önskvärt med hänsyn till både ränteffekterna hos

LKAB och de påfrestningar på Statsföretags likviditet som förskotteringen av förlusttäckningen medför att beloppen utbetalas så tidigt som möjligt. Statsföretag hemställer därför att förlusttäckningen för år 1981 utbetalas redan under detta år.

För egen del vill jag framhålla följande.

LKAB:s gruvrörelse utgör ett viktigt inslag i Norrbottens näringsliv och verksamheten har varit av grundläggande betydelse för utvecklingen av länet. LKAB med sina 6 200 anställda i Norrbottens län svarar för ca 6 % av den totala sysselsättningen i länet och ca 27 % av industrisysselsättningen. Därtill kommer den indirekta sysselsättning som gruvverksamheten skapar inom olika service- och transportföretag.

Kiruna och Gällivare har vuxit upp kring malmverksamheten. I Kiruna och Gällivare kommuner svarar LKAB för 36 % resp. 20 % av den totala sysselsättningen. Den indirekta sysselsättningseffekten är dock mycket högre. Det innebär att dessa kommuners fortbestånd som levande samhällen vilar på utvecklingen av LKAB:s verksamhet.

Jag har tidigare redogjort för den ekonomiska utvecklingen inom Statsföretagsgruppen. Av redogörelsen framgår att Statsföretag inte har någon möjlighet att täcka förlusterna hos LKAB. Jag bedömer därför av de skäl jag nyss anfört att staten bör täcka 1980 och 1981 års förluster i LKAB. Enligt det preliminära bokslutet uppgår förlusten till 340 milj. kr. för år 1980 och enligt resultatprognosen för år 1981 beräknas förlusten för detta år till 750 milj. kr. Jag förordar att Statsföretag får ett ägartillskott på sammanlagt 1 090 milj. kr. för förlusttäckning för åren 1980 och 1981 i LKAB. Med hänsyn till LKAB:s ansträngda finansiella situation bör medlen som är avsedda för förlusttäckning för år 1981 huvudsakligen utbetalas löpande under år 1981 i takt med att förlusterna uppstår. Jag beräknar att medelsbehovet till halvårsskiftet 1981 uppgår till 715 milj. kr. Dessa medel bör anvisas på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81. Återstående 375 milj. kr. bör anvisas på statsbudgeten för budgetåret 1981/82.

Vad gäller kostnaderna för malmtransporterna vill jag framhålla följande.

Med anledning av budgetpropositionen 1980 (prop. 1979/80: 100 bil. 9) framlades i riksdagen motioner med innebörden att fraktavtalet mellan LKAB och SJ skulle omprövas. Motiveringen var att SJ:s intäkter i trafiken på malmbanan skulle vara orättmätigt stora. Trafikutskottet anförde i sitt betänkande (TU 1979/80: 10) bl. a. att varken regeringen eller riksdagen bör ingripa i SJ:s prisöverenskommelser. Vidare uttalade utskottet att när det gäller malmbaneavtalet synes dock starkt skiljaktiga meningar föreligga beträffande grunderna för avtalet, såsom bedömningen av kapital- och förräntningskostnaderna för banan m. m. Utskottet anförde att det från samhällsekonomisk synpunkt är av vitalt intresse att transportförhållandena utformas så att de särskilda betingelser som råder i malmfälten tas till

vara. Enligt utskottets mening borde därför en samhällsekonomisk övergripande bedömning av den nuvarande situationen komma till stånd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Chefen för kommunikationsdepartementet kommer i anslutning härtill att under hösten 1981 framlägga förslag hur fraktkostnaderna kan reduceras för LKAB:s malmtransporter. Avsikten är att denna reduktion skall påbörjas fr. o. m. år 1982. Vad gäller transportkostnaderna för år 1981 har dessa beaktats vid min beräkning av det förlusttäckningsbidrag som jag nyss redovisat.

En av de viktigaste faktorerna när det gäller att bedöma LKAB:s marknadsförutsättningar på längre sikt är utvecklingen inom EG-ländernas stålindustri som är LKAB-malmens dominerande avnämare. Framtidsperspektiven för EG:s stålindustri är f. n. mycket dystra. De flesta större europeiska stålverk med undantag för vissa tyska stålverk har sedan år 1975 redovisat stora förluster. Nuvarande prognoser indikerar en råstålsproduktion som ligger avsevärt lägre än de prognoser som EG-länderna har redovisat tidigare. Det föreligger alltså en risk för att EG-ländernas stålindustri kommer att ligga på en produktionsnivå som är lägre än vad som tidigare har antagits. Därför befarar jag ett fortsatt överutbud av järnmalm på Europamarknaden.

Jag förordar nu vissa kapitaltillskott för att lösa LKAB:s omedelbara ekonomiska problem. Som jag nyss har nämntt pågår inom LKAB en utredning om företagets framtida konkurrenskraft. Utredningsarbetet beräknas vara avslutat under våren 1981. Först när utredningsrapporten med förslag till åtgärder har presenterats av LKAB och Statsföretag finns det ett underlag för att bedöma vilka insatser som kan behöva göras under 1980-talet för LKAB:s utveckling och näringslivet i övrigt i malmfälten. Jag avser att återkomma i denna fråga.

Jag vill dock understryka att även om regeringen således får anledning att pröva konsekvenserna av eventuella förslag från LKAB och Statsföretag ser jag det som nödvändigt att LKAB bedriver ett fortgående rationaliserings- och effektiviseringsarbete för att minska sina kostnader. Det är viktigt att alla ansträngningar görs för att begränsa förlusterna, även genom produktionsneddragningar och personalminskningar.

4 Medelstillskott för Uddcomb

Våren 1979 erhöll Statsföretag ett statligt kapitaltillskott av 114,3 milj. kr. avsett att hos Uddcomb täcka balanserade förluster, 1978 års rörelseförlust och nedskrivningar av vissa anläggningstillgångar (prop. 1978/79: 104, NU 1978/79: 32, rskr 1978/79: 241). Vidare anvisade riksdagen våren 1980 ett nytt statligt kapitaltillskott till Statsföretag av 36 milj. kr. för att täcka rörelseförlusten för år 1979 i Uddcomb (prop. 1979/80: 79, NU 1979/80: 37, rskr 1979/80: 288). Sistnämnda kapitaltillskott beviljades i av-

vaktan på att en under hösten 1979 påbörjad utredning om Uddcombs framtid skulle hinna slutföras.

Utredningsarbetet har utförts av en partsammansatt grupp som har bestått av representanter för Uddcombs företagsledning, de fackliga organisationerna och Statsföretag. Gruppen har för sitt arbete utnyttjat utländska konsultföretag.

Gruppens förslag behandlades av Uddcombs styrelse den 17 september 1980. Styrelsen beslöt därvid att MBL-förhandlingar med de anställdas organisationer skulle inledas i syfte att i enlighet med gruppens förslag ändra Uddcombs verksamhet på följande sätt:

- Tillverkning av nukleära komponenter skall ha upphört från år 1983
- Försäljning av processkärl upphör
- Legoverksamhet av seriekaraktär inom områdena svetsning och plåtbearbetning samt tyngre maskinbearbetning påbörjas
- Verksamhet omfattande konsulttjänster till nukleär- och annan kvalificerad industri byggs upp.

Enligt Statsföretags skrivelse beräknas de nya verksamheterna år 1983 sammanlagt sysselsätta ca 160 personer. Antalet anställda uppgick till ca 500 vid årsskiftet 1980–1981. Statsföretag anför vidare i sin skrivelse att det krävs 350 milj. kr. för att kunna ändra Uddcombs verksamhet enligt de riktlinjer som Uddcombs styrelse har beslutat om. Härav kan 295 milj. kr. beräknas utgöra kostnader för att avveckla Uddcombs verksamhet inom tillverkning av nukleära komponenter och processkomponenter medan 25 milj. kr. beräknas komma att användas för att etablera ny verksamhet inom lego- och konsultområdet. Avveckling av verksamheten inom det nukleära området och processområdet samt uppbyggnad av de nya verksamheterna är förenad med stor osäkerhet och avvikelser från de angivna beloppen kan uppstå. Med hänsyn härtill anser Statsföretag att en reserv för oförutsett av 30 milj. kr. är nödvändig. Kapitalbehovet fördelar sig under åren 1980–1983 ungefär med följande belopp, 136 milj. kr., 55 milj. kr., 121 milj. kr. och 38 milj. kr. Av beloppet 350 milj. kr. torde 315 milj. kr. komma att användas för avveckling av verksamhet inom nukleär- och processområdet, medan 35 milj. kr. torde komma att användas för att etablera ny verksamhet inom lego- och konsultområdet.

Statsföretag framhåller i sin skrivelse också att dess finansiella situation f. n. är sådan att det saknar möjlighet att självt svara för kapitaltillskottet och hemställer därför om ett statligt kapitaltillskott av 350 milj. kr. för att rekonstruera Uddcomb enligt angivna riktlinjer.

För egen del vill jag anföra följande.

Den första delen av Uddcombs omstrukturering genomfördes då bolaget finansiellt nollställdes med hjälp av det statliga kapitaltillskottet våren 1979. Statsföretags begäran om ett statligt kapitaltillskott av 350 milj. kr. avser den andra och avslutande fasen av Uddcombs rekonstruktion.

Statsmakterna har i sina tidigare beslut om kapitaltillskott till Uddcomb

kraftigt understrukt vikten av att bolagets verksamhet inriktas på nya områden och att de förlustbringande rörelsegrenarna avvecklas. De av Uddcomb nu beslutade åtgärderna svarar mot de intentioner som statsmakterna har uppställt och utgör samtidigt ett led i bolagets anpassning till den förändrade marknaden för bolagets produkter. Jag godtar den beräkning av det nödvändiga kapitalbehovet som Statsföretag redovisat för att kunna slutföra Uddcombs rekonstruktion. Några ytterligare statliga tillskott till Uddcomb bör således inte bli aktuella. Jag förordar därför att staten lämnar Statsföretag ett kapitaltillskott av 350 milj. kr. för den avslutande fasen i Uddcombs rekonstruktion. Medlen för ändamålet bör anvisas under två reservationsanslag på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81.

5 Medelstillskott för Viscariaprojektet

Kopparmalmsfyndigheten Viscaria, som ligger strax utanför Kiruna, upptäcktes av LKAB i början av 1970-talet. Undersökningar och analyser av fyndigheten har gjorts av LKAB. Provbörningar har pågått sedan år 1973. Den hittills påvisade malmreserven har beräknats till 14,5 milj. ton med en medelhalt på 1,9 % koppar. Den möjliga malmreserven är dock mycket större och kan enligt geologisk bedömning beräknas till mer än 50 milj. ton.

Projektet har inriktats på en årlig brytning av 1 milj. ton malm som ger produktion under 15 år på basis av påvisad malmmängd och ytterligare minst 10 år om även den sannolika och möjliga malmen visar sig vara brytvärd. Mängden 1 milj. ton per år bedöms vara optimal med hänsyn till malmkroppens utseende och dimensionering av anrikningsverk. Den kopparslig som produceras i Viscaria kommer att transporteras till smältverk hos olika kunder för vidareförädling.

I avsikt att kontrollera beräkningar och planer har LKAB låtit konsulter granska projektet ur teknisk och ekonomisk synvinkel. Ett omfattande marknadsanalytiskt arbete har genomförts under projektiden, varvid internationella konsulter, specialister på kopparmarknaden, har utnyttjats. Ett flertal möjliga köpare av den aktuella kopparsligen har också kontaktats av LKAB och möjliga kontraktsvillkor har diskuterats.

Investeringen inkl. räntor under anläggningstiden är kostnadsberäknad till 325 milj. kr. Till detta belopp kommer ett behov av rörelsekapital på 35 milj. kr.

Personalbehovet för gruvbrytning och anrikning beräknas till 110 personer. Till detta kommer ett personalbehov för anläggningsarbeten under åren 1981–1983 som för hela perioden uppgår till 190 årsverken sammanlagt med en topp under år 1982 på ca 100 personer.

Investeringens lönsamhet beror på kopparprisets utveckling men även

av smält- och raffineringkostnaderna, eftersom dessa kostnader är beroende av uppgörelser med tilltänkta kunder. Trots dessa osäkerhetsmoment bör investeringen enligt LKAB:s beräkningar ge god lönsamhet och tillfredsställande förräntning.

För verksamheten i Viscaria har ett aktiebolag, Viscaria AB, inregistrerats, som är dotterbolag till LKAB.

Varken Statsföretag eller LKAB har möjlighet att på egen hand finansiera Viscariaprojektet. Statsföretag har därför begärt ett statligt tillskott på 50 milj. kr. för att LKAB skall kunna teckna aktier i Viscaria AB. Resten av kapitalbehovet skulle enligt Statsföretag kunna finansieras bl. a. genom lokaliseringstöd och banklån.

Jag finner att den planerade investeringen i kopparbrytning i Viscaria bör genomföras. Projektet har enligt LKAB:s bedömning en god lönsamhetsprognos och ger ett viktigt bidrag till sysselsättningen i Norrbotten.

Som jag har redogjort för tidigare är Statsföretags och LKAB:s finansiella situation mycket ansträngd. Jag förordar därför att staten i form av teckning av aktier i Statsföretag lämnar ett kapitaltillskott på 50 milj. kr. att användas för aktieteckning i enlighet med Statsföretags förslag. Ett reservationsanslag för ändamålet bör tas upp på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81.

Om staten medverkar i finansieringen på föreslaget sätt och genom lokaliseringstöd i form av avskrivningslån och lokaliseringlån av en storleksordning som normalt kan utgå för liknande projekt bör Viscaria AB kunna finansiera resterande kapitalbehov på egen hand.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Medelstillskott till Statsföretag AB för Luossavaara-Kiirunavaara AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 715 000 000 kr.,
2. till *Medelstillskott till Statsföretag AB för Luossavaara-Kiirunavaara AB* på statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 375 000 000 kr.,
3. till *Medelstillskott till Statsföretag AB* för avveckling av viss verksamhet i *Uddcomb Sweden AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 315 000 000 kr.,
4. till *Medelstillskott till Statsföretag AB för etablering av viss verksamhet i Uddcomb Sweden AB* på tilläggsbudget III till

statsbudgeten för budgetåret 1980/81 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,

5. till *Teckning av aktier i Statsföretag AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	2
2 Statsföretagsgruppens ekonomiska utveckling under åren 1980 och 1981	3
3 Medelstillskott till LKAB	4
4 Medelstillskott för Uddcomb	8
5 Medelstillskott för Viscariaprojektet	10
6 Hemställan	11
7 Beslut	12

